

اقتصاد سیاسی

چرا کشورها شکست می‌خورند

سرچشمه‌های قدرت، فقر و غنای کشورها

دارون عجم اوغلو، جیمز ای. رابینسون

مترجمان: پویا جبل عاملی، محمدرضا فرهادی‌پور و ایراستار: محمود صدری

انستیتوت
مطالعات اقتصادی

پیش‌گفتار ناشر/ویراستار	۷
مقدمه مترجمان	۱۷
مقدمه مولفان	۲۱
فصل اول: دو دنیای چنین متفاوت در کنار هم	۲۷
فصل دوم: نظریه‌هایی که کار نمی‌کنند	۷۱
فصل سوم: ثروت‌زایی و فقر آفرینی	۹۹
فصل چهارم: تفاوت‌های کوچک و بزرگ‌های تاریخی: تاثیر تاریخ	۱۲۹
فصل پنجم: «من آینده را دیده‌ام و آن کار می‌کند»: رشد در چارچوب نهادهای بهره‌کش	۱۶۱
فصل ششم: جدا شدن راه‌ها	۱۹۱
فصل هفتم: نقطه عطف	۲۲۵
فصل هشتم: در قلمرو ما نه: موانع توسعه	۲۶۳
فصل نهم: توسعه معکوس	۳۰۱
فصل دهم: گسترش شکوفایی	۳۳۵
فصل یازدهم: چرخه فضیلت	۳۶۷
فصل دوازدهم: چرخه رذیلت	۴۰۵
فصل سیزدهم: چرا کشورها امروزه ناکام می‌مانند	۴۴۱
فصل چهاردهم: شالوده‌شکنی	۴۸۱
فصل پانزدهم: درک شکوفایی اقتصادی و فقر	۵۰۷
کتابنامه	۵۴۱
ستایش بزرگان اقتصاد از این کتاب	۵۵۵

فصل اول

دو دنیای چین متفاوت در کنار هم

اقتصاد ریو گرانده

شهر نوگالس^۱ با حصار دو نیم شده است. اگر بر روی این حصار بایستید و به شمال نگاه کنید، شهر نوگالس آریزونا، واقع در شهرستان سانتا کروز^۲ را خواهید دید. این جا درآمد خانوارهای متوسط حدود ۳۰ هزار دلار در سال است. بیشتر نوجوانان به مدرسه می روند و اکثر سالمندان تحصیلات دبیرستانی دارند. با وجود همه استدلال هایی که مردم درباره این موضوع مطرح می کنند که نظام بهداشت و درمان ایالات متحده ناکارآمد است، جمعیت این کشور، با امید به زندگی در سطح استاندارد جهانی، نسبتاً سالم اند. بسیاری از ساکنان بیش از شصت و پنج سال دارند و از خدمات بهداشتی و درمانی بهره مندند. این تنها یکی از خدمات فراوانی است که دولت ارائه می کند که مردم آنها را بدیهی می پندارند، مانند برق، تلفن، شبکه فاضلاب، بهداشت و درمان عمومی، شبکه جاده ای که آنها را به شهرهای دیگر آن منطقه و سایر نقاط ایالات متحده وصل می کند و در نهایت قانون و نظم. مردم نوگالس آریزونا، می توانند بدون نگرانی درباره زندگی یا امنیت به فعالیت های روزمره شان بپردازند و دائماً از دزدی، سلب مالکیت یا سایر چیزهایی که سرمایه گذاری در کسب و کارها و خانه هایشان را به مخاطره می افکند در هراس نباشند. موضوعی که به همین اندازه اهمیت دارد این است که ساکنان نوگالس آریزونا، این را بدیهی می پندارند که دولت با وجود همه ناکارایی ها و فساد مربوط به آن، کارگزار آنهاست. آنها می توانند برای تغییر شهردار، نماینده کنگره و سناتورهایشان

رأی دهند؛ می‌توانند با شرکت در انتخابات ریاست‌جمهوری تعیین کنند که چه کسی بر کشور آنها ریاست کند. دموکراسی برای آنها ماهیت درجه دو دارد. زندگی در جنوب حصار، تنها چند قدم آن‌طرف‌تر، تاحدی متفاوت است. درحالی‌که ساکنان نوگالس سونورا، در بخش نسبتاً پررونقی از مکزیکی زندگی می‌کنند، این‌جا درآمد خانوار متوسط حدود یک سوم خانوار متوسط در نوگالس آریزونا است. بیشتر سالمندان در نوگالس سونورا، تحصیلات دبیرستانی ندارند و بسیاری از نوجوانان به مدرسه نمی‌روند. مادران نگران نرخ‌های بالای مرگ‌ومیر نوزادان هستند. شرایط نامساعد بهداشتی و درمان بدین معناست که ساکنان نوگالس سونورا، برخلاف همسایگان شمالیشان عمر طولانی ندارند. آنها همچنین به بسیاری از امکانات رفاهی عمومی دسترسی ندارند. جاده‌ها در جنوب حصار شرایط بدی دارند. قانون و نظم در شرایط بدتری است. جرم و جنایت زیاد است و راه‌انداختن کسب‌وکار فعالیتی پرخطر است. نه تنها خطر دستبرد وجود دارد، بلکه گرفتن همه مجوزها و چرب‌کردن سیبیل افراد برای راه‌اندازی کسب‌وکار، کار آسانی نیست. ساکنان نوگالس در ایالت سونورا، هر روز با فساد و بی‌کفایتی سیاستمداران زندگی می‌کنند. در مقایسه با همسایگان شمالی، دموکراسی تجربه کاملاً متاخری برای آنها است. تا زمان اصلاحات سیاسی ۲۰۰۰، نوگالس، همانند باقی مکزیکی در چنبره فاسد حزب انقلابی نهادی^۲ بود.

چگونه است که دو نیمه این شهر می‌توانند تا این حد متفاوت باشند؟ هیچ تفاوتی در جغرافیا، آب و هوا یا انواع بیماری‌های شایع در منطقه وجود ندارد، چراکه میکروب‌ها با هیچ‌گونه محدودیتی سر مرزهای ایالات‌متحده و مکزیکی روبه‌رو نیستند. البته، شرایط بهداشتی و درمان کاملاً متفاوت است، اما این امر ارتباطی با محیط بیمار ندارد؛ بلکه بدین دلیل است که افراد جنوب مرز با شرایط بهداشتی نامطلوب و فقدان مراقبت‌های بهداشتی و درمانی مطلوب زندگی می‌کنند. اما شاید ساکنان نیز خیلی با هم متفاوتند. آیا موضوع می‌تواند این باشد که ساکنان نوگالس آریزونا، نوادگان مهاجرانی از اروپا هستند، درحالی‌که ساکنان جنوب نوادگان آزتک‌ها^۳ هستند؟ اصلاً این‌طور نیست. پیش‌زمینه‌های افراد دو

طرف مرز تقریباً شبیه هم است. بعد از استقلال مکزیک از اسپانیا در ۱۸۲۱، منطقه اطراف «لوس دوس نوگالس»^۱ بخشی از ایالت ویجا کالیفرنیا^۲ در مکزیک بود و حتی بعد از جنگ ۱۸۴۶-۱۸۴۸ آمریکا و مکزیک نیز بخشی از آن کشور باقی ماند. در واقع، بعد از خرید گادسدن^۳ در ۱۸۵۳ بود که مرز ایالات متحده به این منطقه گسترش یافت. این ستوان ان. مایکلر^۴ بود که در حال نقشه برداری به وجود «دره نسبتاً زیبای لوس نوگالس» پی برد. این جا، در دو طرف مرز، دو شهر پدید آمد. اهالی نوگالس آریزونا و نوگالس سونورا، نیاکان مشترک دارند، از یک جور غذا و موسیقی لذت می‌برند و شاید بتوان گفت «فرهنگ» مشابهی دارند.

البته، توضیح خیلی ساده و صریحی برای تفاوت‌های میان دو نیمه نوگالس وجود دارد که احتمالاً خیلی وقت است که شما آن را حدس زده‌اید: نوگالس آریزونا، در ایالات متحده قرار دارد. اهالی آن به نهادهای اقتصادی ایالات متحده دسترسی دارند که آنها را قادر به انتخاب آزادانه مشاغل، کسب تحصیل و مهارت‌ها می‌سازد و کارفرمایان را به سرمایه‌گذاری در بهترین تکنولوژی تشویق می‌کند که منجر به دستمزدهای بالاتر برای آنها می‌شود. آنها همچنین به نهادهای سیاسی دسترسی دارند که به آنها اجازه مشارکت در فرآیندی دموکراتیک برای انتخاب نمایندگان‌شان و تعویض آنها را می‌دهد. خلاصه این‌که، سیاستمداران خدمات پایه‌ای (از بهداشت و درمان عمومی و جاده‌ها گرفته تا قانون و نظم) را که شهروندان متقاضی آنها هستند فراهم می‌کنند. اما اهالی نوگالس سونورا، آن قدرها خوش‌شانس نیستند. آنها در جهانی متفاوت زندگی می‌کنند که با نهادهای متفاوت شکل گرفته است. این نهادهای متفاوت انگیزه‌های نامتجانسی برای اهالی دو نوگالس و برای کارآفرینان و کسب‌وکارهای مایل به سرمایه‌گذاری در آنجا ایجاد می‌کنند. این انگیزه‌های ایجاد شده توسط نهادهای متفاوت دلیل اصلی تفاوت‌های رونق اقتصادی در دو طرف مرز هستند.

چرا نهادهای ایالات متحده برای موفقیت اقتصادی، بهتر از نهادهای مکزیک یا باقی کشورهای آمریکای لاتین هستند؟ پاسخ به این پرسش در روش شکل‌گیری جوامع مختلف طی دوره اول استعمار ریشه دارد. بعد از آن تفاوتی نهادی رخ

1- Los dos Nogales
3- Gadsden Purchase

2- Vieja California
4- Lieutenant N. Michler